

Travelbook

travelbook

Kraków

Bezdroża

Autor przewodnika: Krzysztof Bzowski

Redaktor prowadzący: Agnieszka Krawczyk

Redakcja: Agnieszka Szmuc

Opieka techniczna: Miron Kokosiński

Skład: Michał Madejski | Pro Art Studio

Opracowanie kartograficzne: Rafał Bletek

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt graficzny serii i okładki: Ewa Jarocka

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą Adobe Stock

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz Helion SA dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz Helion SA nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion SA

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <http://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<http://bezdroza.pl/user/opinie/?bekun1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-7275-7

Copyright © Helion SA, 2021

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę
- Księgarnia internetowa
- Lubię to!
Nasza społeczność

travelbook

Kraków

Spis treści

Atrakcje Krakowa 6

**Informacje
praktyczne 10**

Przed wyjazdem 12

Wybór czasu podróży 12

Źródła informacji 12

Dojazd 13

Na miejscu 14

Poruszanie się po Krakowie 14

Noclegi 16

Wyżywienie 16

Zakupy i pamiątki 16

Informacje A-Z 17

**Informacje
krajoznawcze 22**

Krajoznawcze ABC 24

Charakterystyka geograficzna 24

Królowa polskich rzek 24

Klimat 25

Przyroda 25

► Kalendarium historyczne 26

Sztuka i kultura 29

Średniowiecze 29

Renesans 31

Barok 33

Wiek XIX 33

Lata międzywojenne 34

Kraków powojenny 34

► Wydarzenia kulturalne 36

Wawel 46

Wokół wzgórza wawelskiego 49

Katedra wawelska 53

Zamek królewski 64

2

Kup książkę

Stare Miasto 72

Rynek Główny i kościół Mariacki 74

Kamienice przy Ryнку Głównym 89

Z placu Matejki na Rynek Główny 97

► Krakowskie kamienice 104

Północno-zachodnia część

Starego Miasta 110

Dzielnica uniwersytecka 116

Między Ryńkiem Głównym

a Okołem 121

► Specjały kuchni krakowskiej 126

Przez Okół na Wawel 130

Planty 136

Kazimierz 140

Przez Stradom na Kazimierz 142

Kazimierz chrześcijański 145

Kazimierz żydowski 153

Podgórze 164

Wokół Ryńku Podgórskiego 166

Wzdłuż Wisły w stronę Zabłotcia 167

Na Zabłotciu 174

Krzemionki i kopiec Krakusa 175

Nowa Huta 178

Plac Centralny i okolice 180

Mogiła 183

Pozostałe atrakcje Nowej Huty 185

Poleć książkę

W innych dzielnicach Krakowa 190

Przez Wesołą do ogrodu botanicznego 192

Na zachód od Starego Miasta 195
Salwator 197

Od kopca Kościuszki przez Sikornik do Lasu Wolskiego 198

➤ Twierdza Kraków 200

Okolice Krakowa 208

Wieliczka 210

Bochnia i Nowy Wiśnicz 216

Ojców i Ojcowski Park Narodowy 220

Kalwaria Zebrzydowska 227

Lanckorona 230

Wadowice 232

Oświęcim 236

INDEKS 242

Spis map

Kraków – centrum –
przednia okładka

Wawel 48

Kazimierz 144

Podgórze z Zabłociem 168–169

Nowa Huta 182–183

Wieliczka – centrum 211

Ojcowski Park Narodowy 221

Kraków – tylna okładka

Kup książkę

Poleć książkę

Spis ramek

- O wawelskim strasznym smoku 52
 Czy dzwon Zygmunt powstał z armat? 62
 Siła tajemnego kamienia 66
 Epopeja arrasów wawelskich 71
 Układ urbanistyczny Starego Miasta 75
 Hejnał mariacki 76
 Książęce gołębie 82
Szał uniesień 84
 Kabaret Piwnica pod Baranami i Piotr Skrzynecki 92
 Nie tylko w *Misiu* 93
 Uparte woły 97
 Jak ocalono Bramę Floriańską 98
 Z krypty do krypty 112
 Jagiellońska Wszechnica 117
 Pierwsza polska studentka 118
 Na chwałę polskiego oręża 124
 Dowód na ruch obrotowy Ziemi 131
 Usunąć czy zostawić? 132
 Pierwszy druk na ziemiach polskich 142
 Wszystkie grzechy króla Kazimierza 147
 Przerwana modlitwa 153
 Jak Chaja stała się Heleną i zrewolucjonizowała kosmetologię 155
 Manggha 169
 Getto krakowskie 171
 Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach 176
 Lenin w Nowej Hucie 181
 Muzeum Lotnictwa Polskiego 186
 Zamurowana zakonnica 193
 Rydlówka 204
 Legenda o św. Kindze 212
 Matejko w Wiśniczu 219
 Dróżki Pana Jezusa i Matki Bożej 228

Atrakcje Krakowa

▲ Prezbiterium kościoła Mariackiego

Katedra wawelska

Najważniejsza świątynia Krakowa, symbol państwowości i narodu, miejsce koronacji i pochówków monarchów oraz wielkich Polaków. Zachwyca też architekturą, zwłaszcza najcenniejszą renesansową kaplicą Zygmuntowską.

Kościół św.św. Piotra i Pawła

Pełna harmonii i elegancji kamienna fasada głównej świątyni jezuitów w Krakowie jest przykładem stylu wczesnego baroku i wzorem dla wielu kościołów w Polsce.

Stara Synagoga

Na Kazimierzu mamy jedyną okazję w Polsce, by w odległości kilkuset metrów od siebie zobaczyć aż siedem bożnic z najpiękniejszą Starą Synagogą (dziś Muzeum Judaistyczne) na czele.

Kościół św. Anny

Uniwersytecka świątynia to oszałamiający bogactwem dekoracji przykład stylu późnego baroku.

▼ Kościół św.św. Piotra i Pawła

PERŁY ARCHITEKTURY KRÓLEWSKIEJ STOLICY

Zamek Królewski na Wawelu

Tu od połowy XI aż po koniec XVI w. rezydowali polscy królowie. Arcydzieło stylu renesansowego kryje pełne przepychu komnaty ozdobione arrasami i oryginalnymi „głowami wawelskimi”.

Kościół Mariacki

Strzelista gotycka bazylika z dwiema wieżami (z jednej co godzinę odzywa się znany w całej Polsce hejnał) ma we wnętrzu prawdziwy skarb – późnogotycki ołtarz mistrza Wita Stwosza.

Sukiennice

Wydużona hala, tętniąca handlowym gwarem, jest zarazem perłą architektury. Harmonijnie łączy pozostałości gotyckie, elementy renesansowe (sławne maskarony!) i dodatki neogotyckie.

▲ Opactwo Benedyktynów w Tyńcu

PUSTELNICY I MNISI – WIEKOWE PODKRAKOWSKIE KLASZTORY

Opactwo Benedyktynów w Tyńcu

Od bez mała tysiąca lat stoi na wapiennej skale ponad nurtem Wisły. Niszczony przez zawieruchy wojenne i pożogi, przetrwał jako symbol duchowości. Zaradni mnisi prowadzą tu klimatyczny hotel i restaurację, ale też oprowadzają po opactwie z relikttami romańskiego klasztoru zniszczonego przez Tatarów.

Erem Kamedułów na Bielanych

Pośród zieleni buków, na szczycie Srebrnej Góry, wyrastają smukłe białe wieże kościoła Kamedułów, a w niewielkich pustelniach u jego stóp żyje w odosobnieniu grupka zakonników. Do dziś obowiązuje tu surowa reguła: mężczyźni mogą zwiedzać

tylko barokowy kościół, a wstęp dla kobiet ograniczono do zaledwie kilku dni w roku.

Opactwo Cystersów w Mogile

Obok socjalistycznego „miasta idealnego” – Nowej Huty – znajdziemy cenny zabytek średniowiecza: nieprzerwanie od XIII w. czynne opactwo Cystersów z freskami mnicha Stanisława Samostrzelnika.

Klasztor Norbertanek na Salwatorze

Dom „panien zwierzyńieckich” powstał w XIII w., jednak Tatarzy spalili romańskie zabudowania i dziś otoczone warownymi murami klasztor i świątynia reprezentują prawdziwą mieszankę stylów architektonicznych.

Muzeum Czartoryskich

Sławna kolekcja książąt Czartoryskich, którą po zawieruchach dziejowych przeniesiono z Puław do Krakowa, zawiera wiele cennych dzieł sztuki. Perłą w koronie jest obraz Leonarda da Vinci *Dama z gronostajem*.

Pałac biskupa Erazma Ciołka

W potężnym gotycko-renesansowym pałacu wystawiono dzieła sztuki malarzkiej i rzeźbiarskiej oraz rzemiosła artystycznego od średniowiecza po wiek XVIII. Najświetniejszym eksponatem jest urzekająca delikatnym pięknem *Madonna z Dzieciątkiem z Kruźlowej*.

Galeria Polskiego Malarstwa i Rzeźby

Ponad halą targową Sukiennic, na piętrze, wystawiono dzieła polskich malarzy z okresu od końca XVIII do początku XX w., w tym m.in. *Hołd pruski* Jana Matejki, *Podnie*

chodnie Nerona Henryka Siemiradzkiego czy kiedyś niezwykle kontrowersyjny *Szat uniesień* Władysława Podkowińskiego.

Muzeum Lotnictwa Polskiego

To największa kolekcja samolotów i innych pojazdów latających w Polsce. W nowoczesnej hali, dawnych hangarach i na płycie postojowej lotniska prezentowane są dziesiątki maszyn. Najstarsze pamiętają walki powietrzne z I wojny światowej!

Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Collegium Maius

Interesujące zbiory muzealne najstarszego polskiego uniwersytetu są prezentowane w nie mniej interesującym gmachu Collegium Maius. Budynek z pięknym arkadowym dziedzińcem jest rzadkim przykładem zachowanego w całości w niezmienionej formie gotyckiego obiektu architektury świeckiej.

▲ Collegium Maius

▼ Kładka ojca Bernatka

Manggha

Oryginalny budynek Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”, założonego w 1994 r., to dzieło stawnego architekta japońskiego Araty Isozakiego. Charakterystyczny falisty kształt dachu budynku ma przypominać wiślane fale.

Arka Pana

Wzniesiony w latach 70. XX w. pierwszy nowohucki kościół powstał po długiej walce z komunistycznymi władzami, stając się symbolem klęski idei socjalistycznego „miasta idealnego”. To ciekawy przykład nowoczesnej architektury sakralnej – z daleka przypomina płynącą łódź z wysokim masztem.

Cricoteka

Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora „Cricoteka” to obiekt niezwykle – tak jak niezwykła była sztuka tworzona

przez Kantora i jego awangardowy teatr Cricot 2. Ponad zabytkową elektrownię wzniesiono nowoczesny pawilon obłożony rdzewiejącymi płytami, niemal wiszący w powietrzu.

Kładka ojca Bernatka

Najmłodszy krakowski most to podwójna kładka pieszo-rowerowa ozdobiona wiszącymi rzeźbami Jerzego Kędziory. Łączy Kazimierz z Podgórzem, które zmienia swoje oblicze za sprawą modnych kawiarenek, restauracji i klubów.

Pawilon Wyspiańskiego

Niepozorny z zewnątrz, zaskakuje od środka – zrealizowano tu przygotowane ponad sto lat wcześniej przez Wyspiańskiego dla katedry wawelskiej (wówczas niewykorzystane) projekty niezwyklej witraży z wizerunkami króla Kazimierza Wielkiego, księcia Henryka Pobożnego i św. Stanisława.

Kup książkę

Dajęć książkę

WC

Wawel

Kup książkę

Poleć książkę

Wawel

„Wawel, górę skalistą, obmywa swym bystrym biegiem rzeka Wisła. Na niej znajduje się bazylika (...), zamek królewski i siedziba królewska. Widzieć można do dziś dnia na tej górze wiele jaskiń, w których miał przebywać oślawiony smok” – tak w XV w. na kartach swojej *Kroniki* opisywał Wawel najstynniejszy polski dziejopis Jan Długosz.

Wapienne wzgórze ponad zakolem Wisły, niegdyś otoczone przez rozlewiska, starorzecza i mokradła, nazwane zostało Wawelem od słowa „wąwel”, używanego niegdyś na określenie wyniosłego miejsca pośród wód i bagien. W okresie wczesnego średniowiecza na rozdzielonym niewidocznym dziś wąwozem Wawelu powstała osada, z czasem przekształcona w obronny gród, stolicę legendarnego księcia

Kraka i jego córki Wandy. Wkrótce, dzięki naturalnym walorom obronnym, położeniu u zbiegu kilku szlaków oraz kontrolowaniu przejścia przez Wisłę, został on jednym z głównych grodów państwa plemiennego Wiślan. Po przyłączeniu go przez Mieszka I do rodzącej się wczesnopiastowskiej Polski stał się jednym z ważniejszych ośrodków władzy, co potwierdzono poprzez ustanowienie w Krakowie w 1000 r. biskupstwa. Niedługo potem na wzgórzu wawelskim stanęła pierwsza kamienna katedra, a obok powstało romańskie palatium, czyli rezydencja księcia. Od panowania Kazimierza Odnowiciela, przypadającego na połowę XI w., Wawel stał się główną siedzibą władcy, a Kraków – stolicą. Ranga Wawelu wzrosła, gdy w roku 1320 w katedrze wawelskiej koronował się Władysław Łokietek, symbolicznie kończąc proces jednoczenia Polski po rozbiciu dzielnicowym. Od tego

momentu aż do koronacji Augusta III Sasa w 1734 r. prawie wszyscy polscy królowie przyjeżdżali na uroczystość koronacji na Wawel, tu także pochowano większość monarchów – od Władysława Łokietka po Augusta II Mocnego.

Dziś na otoczonym potężnymi obwarowaniami wzgórza wawelskim stoi wciąż okazały zamek królewski oraz najważniejsza świątynia Krakowa. To nie tylko atrakcja turystyczna, ale również ważny symbol narodowy Polaków, nekropolia królów i bohaterów narodowych.

Wokół wzgórza wawelskiego

Górujące nad okolicą odosobnione, zbudowane z wapienia wzgórze zwane Wawelem było niegdyś wyższe i rozdzielone niewielkim wąwozem. Wzdłuż krawędzi wzgórza

wzniesiono obwarowania, które stopniowo umacniano, przebudowywano i unowocześniano. Nim wejdziemy na wzgórze, warto obejść je wokół, by obejrzeć kolejne elementy fortyfikacji oraz podziwiać zamek i katedrę z różnych perspektyw.

Wieża Duńska i Kurza Stopka

Stojąc przed kościołkiem św. Idziego u wylotu ulicy Grodzkiej, można obejrzeć od zewnątrz ciekawą część zabudowań zamku królewskiego na Wawelu. Wzniesione ponad zboczem wzgórza gmachy są osłonięte ceglany murem i masywną, półokrągłą kaponierą austriacką z połowy XIX w. W narożniku północno-wschodnim zamku stoją średniowieczne jeszcze budowle, włączone w mury renesansowej rezydencji. Wyróżniająca się białą, wapienną okładziną przybudówka to tzw. wieża Duńska, czyli przebudowana na przełomie

INFORMACJA

Zwiedzanie zabytków Wawelu

Teren wzgórza wawelskiego, w tym również dziedzińiec arkadowy zamku królewskiego, można zwiedzać bezpłatnie. By zobaczyć pozostałe miejsca, konieczne jest wykupienie biletów.

Większość obiektów, które można zwiedzać na Wawelu, należy do Zamku Królewskiego na Wawelu – Państwowych Zbiorów Sztuki. Do podlegających im ekspozycji obowiązująienne dzienne limity wejść, najlepiej więc stawić się przy kasach zaraz po ich otwarciu (codz. od 9.00). Kasy znajdują się przed bramą Herbową oraz w Centrum Promocji i Informacji (w gmachu obok baszty Sandomierskiej). Podczas zwiedzania większości wystaw na zamku obowiązkowo należy zostawić w przechodni (na dziedzińcu arkadowym) wszelkie plecaki, torby, wózki dziecięce i inne

większe przedmioty. Informacje na temat zamku, dostępnych dla turystów ekspozycji, godzin otwarcia (zwykle 9.30–17.00) i cennika biletów można znaleźć na stronie wawel.krakow.pl. Pamiętajmy, że na każdą z wystaw obowiązuje odrębny bilet; zwiedzanie odbywa się o czasie podanym na bilecie.

Część obiektów – katedra z Grobami Królewskimi i dzwonem Zygmunt oraz Muzeum Katedralne – zarządzana jest przez parafię katedralną. Przy ich zwiedzaniu konieczne jest wykupienie biletów w kasie mieszczącej się w budynku Wikarówki, na południe od głównego wejścia do katedry. Szczegółowe informacje praktyczne na temat zwiedzania katedry, a także cennik biletów na dzwon Zygmunt, do Grobów Królewskich i Muzeum Katedralnego zamieszczone są na stronie katedra-wawelska.pl.

XIV i XV w. dawna wieża obronna. Z badań archeologicznych wynika, że w tym miejscu już w XII w. stał murowany stołp. W 1424 r. w pomieszczeniach wieży zatrzymał się król duński Eryk Pomorski, który przybył na koronację królowej Zofii Holszańskiej, czwartej żony Władysława Jagiełły.

Przed wieżę wysunięta jest bardzo oryginalna budowla zwana Kurzą Stopką. To wsparty na smukłych szkarpach dansker, czyli występ, gdzie niegdyś znajdowała się... toaleta. Kurza Stopka wzniesiona została w połowie XIV w., ale jej obecny kształt, z widocznymi ponad oknami herbami: polskim Orłem, litewską Pogonią i litewskim krzyżem jagiellońskim, to

efekt przebudowy w okresie panowania króla Władysława Jagiełły. Zza budynku wyłania się wieża Zygmunta III Wazy, zwieńczona charakterystycznym hełmem. Powstała po pożarze zamku w 1595 r., wybudowano ją wg projektu królewskiego architekta Giovanniego Trevano.

Dalej na lewo od wieży Duńskiej, we wschodnim skrzydle renesansowej rezydencji królewskiej, widoczna jest jeszcze jedna pozostałość gotyckiego zamku Kazimierza Wielkiego, czyli **wieża Jordanka**. Skośnie wtopiona w obecną ścianę zamkową, powstała z kamienia w XIV w. jako baszta obronna i została nadbudowana w stylu renesansowym.

▼ Górujące nad Wisłą wzgórze wawelskie

Baszta Senatorska

Za południowo-wschodnim narożnikiem zamku królewskiego do południowego, kurtynowego skrzydła rezydencji przylega potężna ceglana baszta Senatorska, zwana również Lubranką. Jest unikatowym przykładem tzw. baszty ogniowej, które miały poprawić obronność zamku w związku z udoskonalaniem się dział artyleryjskich. Ufundował ją Kazimierz Jagiellończyk między rokiem 1447 a 1460. Podczas ostatniej renowacji baszty na początku obecnego wieku przywrócono wysoki dach oraz odtworzono zniszczone przez hitlerowców wykusz latrynowy.

Baszta Sandomierska

Ponad południowym narożnikiem wzgórza wawelskiego góruje druga obok baszty Senatorskiej potężna wieża ogniowa, o obłych narożnikach i z wysokim dachem krytym dachówką, przystosowana do walki z użyciem artylerii. Zbudowana ok. 1460 r., nazwana została na pamiątkę tradycji, zgodnie z którą była więzieniem dla szlachty pochodzącej z terenów ziemi sandomierskiej.

Poniżej baszty, na końcu długiej rampy, którą wiedzie główny wjazd dla pojazdów na wzgórze wawelskie, stoi **brama Bernardyńska** zbudowana w okresie okupacji hitlerowskiej wg projektu Adolfa Szyszko-Bohusza. Po przekroczeniu bramy i minięciu podstawy baszty Sandomierskiej będziemy mieć okazję do podziwiania szerokiej panoramy zakola Wisły z **tarasu widokowego** na murach obronnych.

Baszta Sandomierska

- dostępna sezonowo, aktualne informacje na stronie wawel.krakow.pl

Baszta Żłodzijska

Omijając wzniesiony przez władze austriackie potężny gmach, obecnie mieszczący centrum wystawowo-konferencyjne, dostrzeżemy trzecią z zachowanych w całości baszt obronnych Wawelu. Jest

▲ Baszta Senatorska

starsza od Sandomierskiej i Senatorskiej, bo zbudowano ją już w XIV w. Nazwę baszta Żłodzijska zawdzięcza lochowi mieszczącemu się w jej podziemiach. W starych kronikach zapisano, że tam „żłoczyńcy sadzają”, szczególnie zaś tych rzeźmieszaków, których przytapano na kradzieżach. Swoją drogą, słowo „rzeźmieszek” doskonalnie oddaje realia średniowieczne, gdy drobni żłodzięjaszkowi odcinali (rzeźali) mieszki ze złotem od pasków bogatszych mieszczan.

Smocza Jama i smok wawelski

Z tarasu murów obronnych ponad Wisłą poprzez niewielką, ceglana wieżyczkę w koronie muru da się zejść stromymi, kręconymi schodkami do naturalnej krasowej jaskini, wytlukanej przez wodę w wapiennym trzonie wzgórza. Zwie się ją Smoczą Jamą, gdyż zgodnie z legendą miał w niej mieszkać groźny smok, pokonany później przez króla Kraka lub – w bardziej rozpowszechnionej wersji – przez szewczyka Skubę (zob. ramka s. 52). Ze zbadanych 276 m korytarzy dla turystów udostępniło tylko 82 m.

Po wyjściu z jaskini przez szeroki, przegrodzony kratą otwór znajdziemy się na górnym bulwarze nad Wisłą. Tuż przed znajdującym się u stóp wapiennych skałek wejściem do pieczary stoi na wielkim głazie zięjący ogniem skrzydlaty potwór: to rzeźba wyobrażająca wawelskiego smoka (z gazowym palnikiem w paszczy), wykonana przez Bronisława Chromego i ustawiona tu w 1972 r.

Smocza Jama

- dostępna sezonowo, aktualne informacje na stronie wawel.krakow.pl

Brama Herbowa i pomnik Tadeusza Kościuszki

Od wieków najważniejsze wejście na wzgórze wawelskie wiodło od wylotu Drogi Królewskiej do katedry – czyli od końca ulicy Kanoniczej po północnym zboczu wzgórza do wrót świątyni. Dziś na górę podchodzi się wzdłuż ceglanego muru, na którym umieszczono kamienne płytki z imionami darczyńców, którzy w latach

20. XX w. wsparli wielki remont zamku królewskiego. Następnie poprzez bramę Herbową przechodzi się ponad masywną, ceglano-kamienną kaponierą, którą – choć wygląda niczym średniowieczny barbakan – w istocie wzniosły austriackie władze wojskowe po 1848 r. Sama brama została ustawiona w 1921 r. wg projektu Adolfa Szyszko-Bohusza, odpowiedzialnego za kompleksową renowację Wawelu w międzywojniu. Budowlę ozdabia dziewięć herbów historycznych ziem koronnych.

Tuż nad bramą, na dawnym bastionie Władysława IV, stoi konny pomnik Tadeusza Kościuszki, odsłonięty w 1921 r. Brązową statuetę wykonali rzeźbiarze Leonard Marconi i Antoni Popiel.

Obchodząc bastion, przez **bramę Wazów**, ufundowaną przez króla Zygmunta III Wazę w 1591 r., dostaniemy się na teren wzgórza wawelskiego, bezpośrednio przed główne wejście do katedry.

CIEKAWOSTKA

O wawelskim strasznym smoku

Sławna opowieść o smoku, który żył w jaskini tuż nad Wisłą, u stóp Wawelu, jest być może najbardziej znaną w Polsce legendą – wielu jednak się wciąż zastanawia, czy to lokalne, krakowskie podanie faktycznie było inspirowane jakoby znajdującymi w jaskini kośćmi potężnych pradawnych zwierząt? Wnikliwe analizy historyków pozwoliły rozłożyć legendę na czynniki pierwsze. Jako pierwszy zapisał ją na przełomie XII i XIII w. kronikarz i biskup krakowski Wincenty Kadłubek i to zapewne on po prostu ją wymyślił, bazując na baśniach i podaniach żywych w kręgu kultury śródziemnomorskiej. Jako że Kadłubek był gruntownie wykształcony, m.in. w Paryżu, mógł tam zetknąć się z tradycyjnymi legendami o smo-

kach – w jednej z nich, zwanej *Romansem o Aleksandrze Wielkim*, przewija się nawet motyw zgładzenia potwora przy pomocy napełnionego siarką pokarmu, wywołującego nieznosne palenie w żołądku i przemożne pragnienie picia. W średniowieczu rozpowszechniona była też oczywiście wizja walki św. Jerzego oraz archanioła Michała ze smokiem uosabiającym szatana, co stanowiło alegorię odwiecznej walki dobra ze złem. Co ważne, w tej pierwotnej wersji krakowskiej legendy potwora gnieźdzącego się pod Wawelem zgładził założyciel miasta, książę Krak – postać sprytnego szewczyka Skuby została dodana do podania dopiero w XVI w. przez kronikarza Marcina Bielskiego.

▲ Wieża Zygmuntońska

Katedra wawelska

Najważniejsza świątynia krakowska, od ponad tysiąca lat główny kościół biskupów, a od 1925 r. również arcybiskupów krakowskich, jest ważna nie tylko ze względów religijnych. Ten symbol polskiej państwowości jako miejsce koronacji i pochówku królów w okresie rozbiorów stał się dodatkowo znakiem jedności narodu podzielonego między trzech zaborców i pomnikiem dawnej potęgi Królestwa Polskiego. Współcześnie jest również ważnym panteonem narodowym, w którym prócz monarchów pochowano wielkich wodzów, bohaterów narodowych oraz wieszczów doby romantyzmu.

Obecna, gotycka katedra jest trzecim kościołem w tym miejscu. Pierwsza, zwana katedrą chrobrowską, budowana była od 1000 r. jako trójnawowa bazylika z trzema absydami. Poświęcono ją św. Wacławowi, z którym jej fundator, czyli Bolesław Chrobry, był spokrewniony. Zniszczoną

być może podczas najazdu czeskiego księcia Brzetysława I w 1038 r. świątynię zastąpiła katedra zwana hermanowską – ufundowana przez księcia Władysława Hermana i dokończona przez Bolesława III Krzywoustego. Była to duża, trójnawowa bazylika z obszerną kryptą – zachowaną do dziś jako krypta św. Leonarda – i dwiema wieżami przy fasadzie zachodniej, z których ostały się ich dolne kondygnacje, widoczne w konstrukcji obecnych wież. Romańska budowla spłonęła w 1305 r. Choć uległa znacznemu zniszczeniu, właśnie w niej w 1320 r. został koronowany Władysław Łokietek. Wkrótce potem zaczęto wznosić gotycką bazylikę trójnawową z nawą poprzeczną (transeptem) i prezbiterium zamkniętym prostą ścianą, otoczonym tzw. ambitem oraz bocznymi kaplicami. W roku 1364 w obecności króla Kazimierza Wielkiego biskup Nanker konsekrował ukończoną świątynię. Od tej pory zasadnicza część budowli nie uległa zmianie, za to z czasem znacznie przebudowano lub zbudowano od

nowa większość kaplic, wieże otrzymały zwieńczenia w postaci wysokich, miedzianych hełmów, a w XVIII w. podwyższono ambit. Dziś bazylika metropolitalna pod wezwaniem św.św. Stanisława i Wacława jest fascynującym świadkiem żarliwej duchowości, wielowiekowej historii i sztuki rzeszy artystów i rzemieślników.

Zachodnia fasada katedry

Wchodząc do wnętrza świątyni poprzez bramę w zachodniej fasadzie, pomiędzy najwyższą wieżą Zegarową a skromniejszą wieżą Srebrnych Dzwonów, przechodzimy poniżej charakterystycznego szczytu z białego wapienia. Ponad wejściem widać zawieszoną kość prehistorycznego zwierzęcia, być może mamuta. W głównym wejściu zachowały się oryginalne XIV-wieczne drzwi obite blachą z charakterystycznym, kojarzonym dziś z Krakowem, symbolem ukoronowanej litery „K”, czyli inicjałem króla Kazimierza Wielkiego. Po dwóch stronach głównego wejścia przed lico muru fasady wysunięte są dwie gotyckie kaplice obłożone jednolitą okładziną wapienną: po prawej kaplica Świętokrzyska, po lewej – Świętej Trójcy.

Wieże Zegarowa i Srebrnych Dzwonów

Na lewo od zachodniej fasady katedry wyrasta najwyższa ze świątynnych wież, zwana Zegarową. Kondygnacja z ciosów wapiennych pochodzi z katedry hermanowskiej, dolną część ceglanej nadbudowy ufundował Kazimierz Wielki w połowie XIV w., natomiast górną, którą ukończono w 1522 r., sprawił kanonik Jan Salomonowicz, dlatego też z czasem wieżę zwano Salomonową. W 2. połowie XVII w. barokowy hełm postawił biskup Andrzej Trzebicki, ale huragan w grudniu 1703 r. zniszczył tę konstrukcję: cały hełm runął na dach katedry, przebijając sklepienia tuż ponad konfesją św. Stanisława. Obecny hełm ukończono kilkanaście lat później wg

projektu Kacpra Bażanki. Pierwszy zegar na wieży umieszczono w 1521 r.

Po przeciwnej stronie fasady katedralnej stoi mniejsza i wyraźnie niższa wieża Srebrnych Dzwonów (inaczej Wikaryjska). Również i jej dolna kondygnacja jest romańska, pochodzi z XII w. Obecną formę – zbliżoną do wieży Hejnalicy kościoła Mariackiego, z ośmioboczną górną kondygnacją oraz spiczastym hełmem – uzyskała w XV w. Nazwa wieży nawiązuje do legendy, jakoby dla uzyskania bardziej melodyjnego dźwięku dzwonów podczas ich odlewania dodano do spizu niewielką ilość srebra.

Nawa główna

Po wejściu do nawy głównej warto zwrócić uwagę na układ świątyni: prezbiterium jest lekko pod kątem względem nawy – zapewne przez szczyptość miejsca na wzgórzu wawelskim. Na pierwszy rzut oka nie widać, że prezbiterium jest dłuższe niż nawa główna, co jest sytuacją raczej rzadko spotykaną. W nawie głównej największą uwagę zwraca stojąca dokładnie w miejscu krzyżowania się nawy i transeptu, a zarazem przesłaniająca widok na prezbiterium imponująca rozmiarami konfesja św. Stanisława ze Szczepanowa. Ten biskup krakowski zginął męczeńską śmiercią z rozkazu króla Bolesława II Szczodrego w 1079 r. Pochowano go najpierw w kościele na Skatce, ale gdy w 1253 r. został kanonizowany, przeniesiono jego szczątki na obecne miejsce w katedrze, gdzie wcześniej spoczęły relikwie św. Floriana. Rzekome cudowne zrośnięcie się odrąbanych kończyn z resztą ciała zamordowanego biskupa Stanisława stało się symbolem zjednoczenia Polski po okresie rozbitcia dzielnicowego. Święty biskup-męczennik stał się patronem katedry na Wawelu i całej Polski. Jego obecne mauzoleum w postaci wspartej na kolumnach złoczonej kopuły powstało z fundacji biskupa Marcina Szyszkowskiego w latach 1626–29. Srebrną trumnę-relikwiarz, którą

▲ Katedra wawelska

umieszczono wówczas na ołtarzu pod kopułą, sprawił król Zygmunt III Waza, ale została ona zrabowana przez Szwedów podczas potopu. Obecny relikwiarz wykonał w 1670 r. gdański złotnik Piotr von Rennen. Artysta ozdobił go dwunastoma płaskorzeźbami ze scenami z życia i śmierci św. Stanisława oraz z cudami wyługanymi za jego pośrednictwem.

Stojąc w nawie głównej katedry, warto zwrócić uwagę nie tylko na konfesję św. Stanisława, ale i na rozmieszczone pod arkadami łuków międzynawowych nagrobki królewskie.

Po prawej, południowej stronie znajduje się **nagrobek Władysława II Jagiełły**, zmarłego w 1434 r. Tumba grobowa wyrzeźbiona została w czerwonym marmurze być może

jeszcze za życia władcy, natomiast w roku 1524 jego wnuk, król Zygmunt I Stary, ufundował renesansowy baldachim, dzieło włoskich artystów zatrudnionych przy budowie kaplicy Zygmuntowskiej.

Po przeciwnej stronie nawy głównej stoi symboliczny **nagrobek** (tj. cenotaf) króla Polski i Węgier **Władysława III Warneńczyka**. Szczątków monarchy tam nie ma – król zginął w bitwie z Turkami pod Warną w 1444 r., a ciała nigdy nie odnaleziono. Neogotycki nagrobek, wykonany przez Antoniego Madeyskiego na zlecenie kardynała Puzyny w latach 1903–06, udanie nawiązuje do pozostałych średniowiecznych obiektów tego rodzaju w katedrze. Wykonany z brązu posąg króla spoczywa na marmurowej tumbie ostioniętej ażurowym baldachimem.

Interesującym elementem wystroju nawy głównej są zawieszane na ścianach **gobeliny** przedstawiające historię starostamentowego Jakuba. Utkane w połowie XVII stulecia materie pochodzą z Brukseli.

Prezbiterium

Po ominięciu konfesji św. Stanisława docieramy do prezbiterium katedry. Tu, podobnie jak w nawie głównej, zachowała

się piękna gotycka struktura budowli ze sklepieniem krzyżowo-żebrowym z rzeźbionymi zwornikami. Ostatnie przęsło sklepienia ponad ołtarzem głównym ma układ trójdzielny, typowy dla polskiej odmiany stylu gotyckiego.

Wzdłuż bocznych ścian prezbiterium stoją drewniane **stalle** – ławy dla duchowieństwa – pochodzące z 1620 r. i częściowo zrekonstruowane wraz z amboną na

▲ Ołtarz główny wawelskiej katedry

początku ubiegłego wieku. Wyżej powieszono, przesłaniając nieco arkady ambitu, kolejne wielkie **gobeliny** flandryjskie z XVII w.

Obficie złożony **ołtarz główny** ufundował biskup Piotr Gembicki w 1650 r. wg projektu Giovanniego Battisty Gisleniego. Poniżej stoi zwieńczony baldachimem **tron biskupa Gembickiego** z jego herbem Nałęcz, wykonany z okazji ostatniej koronacji, która miała miejsca w katedrze wawelskiej – w 1734 r. intronizowano tu Augusta III Sasa i jego żonę Marię Józefę Habsburżankę. Stojąc przed ołtarzem, można dostrzec umieszczoną w występie schodów wykonaną z brązu tablicę nagrobną kardynała Fryderyka Jagiellończyka, najmłodszego z sześciu synów króla Kazimierza Jagiellończyka. Po bokach ołtarza, pod arkadami prowadzącymi do ambitu znajdują się dwa kolejne nagrobki – królów Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego, które łatwiej oglądać od strony ambitu.

Ambit

Z prezbiterium do północnego ramienia ambitu – bocznej nawy obiegającej całe prezbiterium od północy, wschodu i południa – przechodzi się przez wczesnobarokowe bramki z początku XVII w. Zaraz za bramką po prawej stronie stoi **nagrobek króla Władysława Łokietka**, zmarłego w 1333 r., pierwszego monarchy koronowanego w wawelskiej katedrze. Kamienny biały nagrobek ufundował syn Łokietka, król Kazimierz Wielki. Boki sarkofagu udekorowane są postaciami płaczków oraz duchownych, biskupów i diakonów biorących udział w pogrzebie. Leżący posąg ma wyraziście oddaną twarz, choć zapewne nie jest ona oryginalnym wizerunkiem monarchy, bowiem została przekuta na początku XIX w. Baldachim nad sarkofagiem ustawiono w 1904 r., najpewniej w miejscu oryginalnego, zniszczonego w XVII w.

W północnym ramieniu ambitu, bliżej transeptu (nawy poprzecznej) znajduje się wąskie zejście schodkami pod posadzkę, prowadzące do **Krypty Wieszców Narodowych**. Najpierw z podparyskiego Montmorency sprowadzono w 1890 r. szczątki Adama Mickiewicza, potem w 1927 r. przywieziono trumnę Juliusza Słowackiego, który wcześniej był pochowany na paryskim cmentarzu Montmartre. W krypcie upamiętniono również Cypriana Kamila Norwida – jest tu poświęcona mu tablica, a w 2001 r. dokonano symbolicznego pochówku poety (identyfikacja jego szczątków nie była możliwa, gdyż pochowano go w zbiorowej mogile w Montmorency). Wreszcie w 2010 r., w 200. rocznicę urodzin pianisty i kompozytora Fryderyka Chopina, odstonięto medalion będący kopią podobizny artysty z jego nagrobka na paryskim cmentarzu Père-Lachaise.

Przechodząc do wschodniego ramienia ambitu (za głównym ołtarzem), trzeba zatrzymać się przed stojącym po lewej ołtarzem z lat 1743–45 autorstwa Francesca Placidiego. W wykonanym z czarnego marmuru ołtarzu umieszczono sławny gotycki **krucyfiks królowej Jadwigi**, uznanej za świętą w 1987 r. Z tej okazji jej relikwie zostały umieszczone w mensie pod ołtarzem.

We wschodniej części ambitu znajdują się także nagrobki kolejnych monarchów, wyrzeźbione w połowie XVIII w. przez Placidiego: króla Michała Korybuta Wiśniowieckiego i jego żony Eleonory oraz króla Jana III Sobieskiego i Marii Kazimiery, jego ukochanej Marysieńki.

Przechodząc do południowej części transeptu, dostrzec można wspaniały gotycki **nagrobek króla Kazimierza Wielkiego** (zm. 1370), ostatniego z dynastii Piastów na tronie polskim. Ten piękny pomnik nagrobny ufundował jego siostrzeniec i następca na tronie, Ludwik zwany Węgierskim. Jest to rzadki przykład grobowca gotyckiego, w którym baldachim ustawiony

jest bezpośrednio na sarkofagu. Tumba sarkofagowa wykonana jest z czerwonego wapienia węgierskiego, z tego samego materiału wytoczono także kolumnienki baldachimu wyrzeźbionego w białym piaskowcu. Wzorem dla nagrobka Kazimierza Wielkiego stał się grobowiec Rudolfa IV Habsburga (zm. 1365) i jego żony, ustawiony w katedrze wiedeńskiej.

Obok grobowca w ścianie ambitu widnieje płyta z brązu, umieszczona tu w 1900 r., a upamiętniająca pochowanego w katedrze pierwszego kardynała polskiej narodowości, Zbigniewa Oleśnickiego (zm. 1455). Stojący obok biały sarkofag z marmuru wyszedł w 1902 r. spod dłuta Antoniego Madeyskiego. W latach 1949–87 znajdowały się tu szczątki królowej Jadwigi, po jej kanonizacji przeniesione do opisanego wyżej ołtarza bocznego. W stojącej obok szklanej gablocie umieszczono drewniane berło i jabłko – zostały wyjęte z grobu Anny Cylejskiej, drugiej żony króla Władysława Jagiełły.

Kaplice

Spośród osiemnastu kaplic, które dobudowano do naw bocznych i ambitu, na uwagę zasługują przede wszystkim te znajdujące się po południowej i wschodniej stronie świątyni katedralnej.

Na lewo od głównego wejścia do katedry, w zamknięciu nawy północnej znajduje się gotycka **kaplica Świętej Trójcy**, zwana też kaplicą królowej Zofii lub Seminaryjską. Fundatorką dobudowanej w latach 1431–32 do zachodniej fasady świątyni kaplicy była królowa Zofia Holszańska, czwarta żona Władysława Jagiełły. Oryginalnie sklepienia i ściany pokrywała polichromia rusko-bizantyjska (podobna do tej z kaplicy Świętokrzyskiej, zob. s. 62), obecną zaś wykonał Włodzimierz Tetmajer na początku ubiegłego wieku. W kaplicy pochowany jest biskup Piotr Tylicki (zm. 1616), a także Włodzimierz i Anna Potoccy. Godny uwagi jest zwłaszcza posąg Włodzimierza Potockiego

(zm. 1812) dłuta sławnego duńskiego rzeźbiarza Bertela Thorvaldsena.

Z nawy północnej można wejść do znajdującej się w przyziemiu wieży Zegarowej **kaplicy Czartoryskich** z neogotyckim wystrojem. Wiedzie przez nią wejście do Grobów Królewskich (zob. s. 63). Z północnego ramienia transeptu wchodzi się do **kaplicy biskupa Samuela Maciejowskiego**, zbudowanej w połowie XVI w. jako jego mauzoleum z nagrobkiem dłuta Giovanniego Marii Padovano. Tuż obok zejścia do Krypty Wieszczów do ambitu dobudowana jest **kaplica Lipskich**, udekorowana w stylu późnego baroku przez Francesca Placidiego. Sąsiaduje z nią znacznie mniejsza, gotycka **kaplica**

▲ Kaplice Wazów oraz Zygmuntowska przy wawelskiej katedrze

Skotnickich z 1339 r., później przebudowana. Zwraca w niej uwagę klasycystyczny pomnik Michała Bogorii Skotnickiego (zm. 1808), arystokraty i malarza – to kopia oryginalnego grobowca znajdującego się w bazylice Santa Croce we Florencji. Ostatnią od strony północnej jest **kaplica Zebrzydowskich**. Renesansową kaplicę znacznie przebudowano, ale zachował się pełen przepychu nagrobek biskupa Andrzeja Zebrzydowskiego (zm. 1560) wyrzeźbiony przez Jana Michałowicza z Urzędowa.

Obok krucyfiksu królowej Jadwigi znajduje się wejście do **kaplicy biskupa Piotra Gamrata** (zm. 1545), której wnętrze wraz z nagrobkiem duchownego zaprojektował

w stylu renesansowym Giovanni Maria Padovano. Kolejną to znajdująca się na osi nawy głównej i prezbiterium największa z katedralnych kaplic – **kaplica Mariacka** (inaczej Batorego). To gotycka budowla z 2. połowy XIV w., przebudowana w latach 1594–95 z fundacji Anny Jagiellonki na mauzoleum jej męża, króla Stefana Batorego. Za wprowadzenie zmian odpowiedzialny był sławny Santi Gucci i to on jest twórcą okazałego nagrobku królewskiego na północnej ścianie kaplicy. Kolejny renesansowy nagrobek zobaczymy w sąsiedniej **kaplicy biskupa Piotra Tomickiego** (zm. 1535); kaplicę wraz z nagrobkiem wykonał twórca kaplicy Zygmuntowskiej, Bartolomeo Berrecci.

Kup książkę

Poleć książkę

A nighttime photograph of a street scene. On the left, a building has an outdoor cafe with tables and chairs, illuminated by warm lights. A sign above the cafe reads "KAWIARNIA". The street is paved with cobblestones and lined with trees. A street lamp is visible in the middle ground. The overall atmosphere is cozy and urban.

Kazimierz

[Kup książkę](#)

[Poleć książkę](#)

Kazimierz

Obszar dzisiejszego Kazimierza to dawne rozległe mokradła i parę odnóg Wisły, która dzieliła go na kilka części. W istocie Kazimierz był kiedyś wyspą: tzw. Stara Wisła otaczała przyszłe miasto od północy i wschodu, a od południa okalała je rzeka zwana Zakazimierką – obecnie główny i jedyny nurt Wisły.

Pełne uroku miasto Kazimierz, nazwane na cześć swego założyciela i dobrodzieja króla Kazimierza Wielkiego, powstało w 1335 r. Od Starego Miasta i Wawelu dzieliło je przedmieście zwane Stradomem. W roku 1495 osiedli tu wygnani z Krakowa Żydzi, zajmując północno-wschodnią część Kazimierza i tworząc tzw. Oppidum Judaeorum (miasto żydowskie). Odtąd Kazimierz stał się miastem dwóch kultur: chrześcijańskiej i żydowskiej. Kres jego istnienia jako osobnego bytu urbanistycznego przyniósł ostatecznie rok 1800, kiedy władze austriackie zlikwidowały odrębność Kazimierza i wcieliły go administracyjnie do Krakowa.

Aż do wybuchu II wojny światowej Kazimierz był dzielnicą żydowską o niepowtarzalnej atmosferze, specyficznej kulturze i niespotykanym kolorycie. Dziś tego świata już nie ma, gdyż podczas wojny okupanci niemieccy wymordowali prawie całą miejscową ludność żydowską. Powojenny Kazimierz za czasów komunistycznych został pozostawiony samemu sobie. Odtąd stał się biedną, zaniedbaną i zapomnianą przez wszystkich dzielnicą. Prawdziwe odrodzenie wkroczyło na Kazimierz po upadku reżimu komunistycznego w roku 1989. Nastąpił wtedy wzrost zainteresowania kulturą żydowską, zwłaszcza wśród młodych ludzi. W 1988 r. odbyła się pierwsza edycja Festiwalu Kultury Żydowskiej, a w kolejnych latach wraz z artystami i wolnymi duchami do dzielnicy szybko zaczęło wracać życie – współczesny Kazimierz to miejsce

urokliwe i niezwykle, tętniące zwłaszcza życiem nocnym i wraz ze Starym Miastem stanowiące dziś jedną z najważniejszych atrakcji Krakowa.

Przez Stradom na Kazimierz

Pomiędzy Starym Miastem i Wawelem a zachodnią częścią Kazimierza rozciąga się dzielnica zwana Stradomem. To dawne przedmieście, które istniało już we wczesnym średniowieczu, a po 1419 r. zostało włączone do Kazimierza. Niszczono wiele razy przez wylewy Wisły – jej koryto biegnące w miejscu obecnej ulicy Dietla oddzielało Stradom od Kazimierza – nie zachowało wielu zabytków. Wśród tych, które przetrwały, najciekawsze są dwa barokowe kościoły stojące w pobliżu ulicy Stradomskiej, stanowiącej główną oś dzielnicy i przez wieki jedynej drogi łączącej dwa miasta: Kraków z Kazimierzem.

Kościół i klasztor Bernardynów

Cofnięta względem ulicy Stradomskiej szeroka, barokowa fasada z dwoma wieżami należy do kościoła św. Bernarda ze Sieny, klasztornej świątyni Bernardynów.

CIEKAWOSTKA

Pierwszy druk na ziemiach polskich

Do ówczesnej stolicy Polski nowinka techniczna, jaką był druk przy pomocy ruchomej czcionki, wynaleziony przez Johanna Gutenberga ok. 1450 r., dotarła nieco ponad 20 lat później – czyli jak na owe czasy stosunkowo szybko. W roku 1473 do Krakowa przybył z Bawarii czeladnik drukarski, Kasper Straube, i w klasztorze Bernardynów na zlecenie zakonników wydrukował nową techniką kalendarz na kolejny rok.

▲ Kościół św. Bernarda ze Sieny

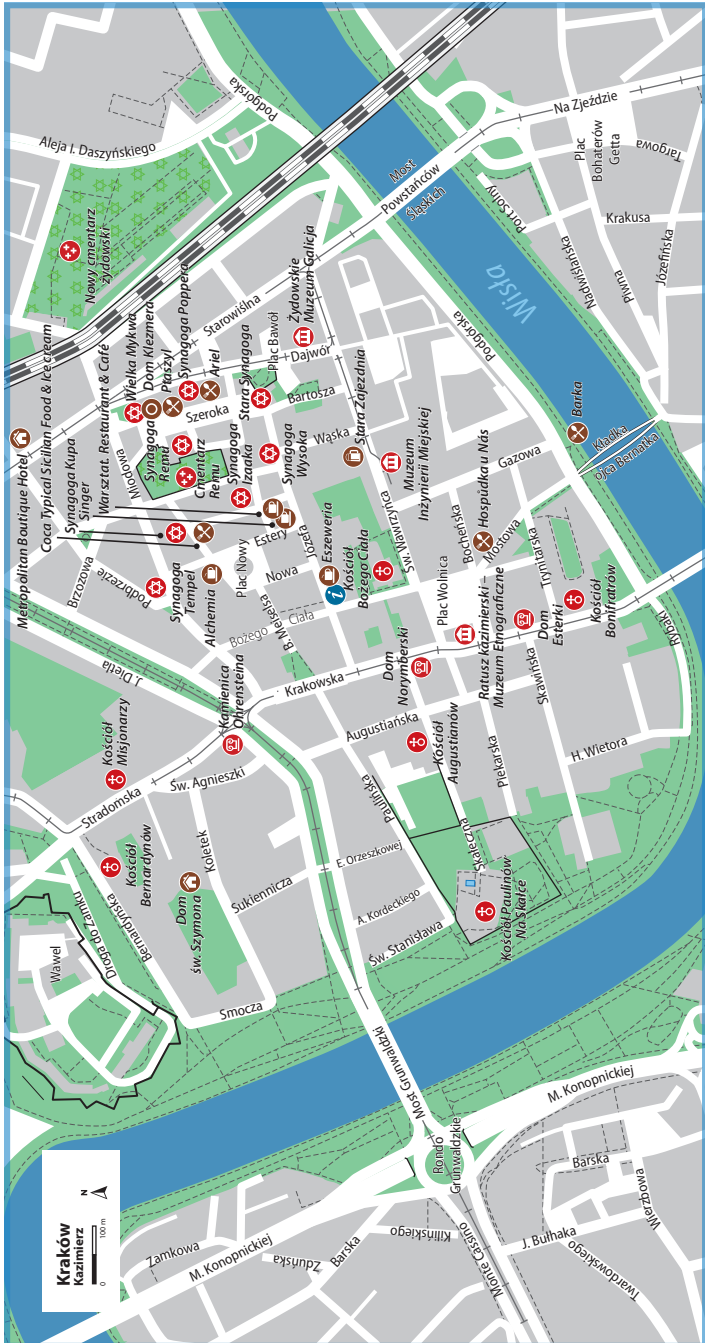
Przybycie tego zakonu do Krakowa wiąże się ze św. Janem Kapistranem, który w 1453 r. trafił do miasta i na krakowskim Rynku Głównym wygłaszał płomienne kazania wzywające do pokuty za grzechy, walki ze zbytkiem i zepsuciem. Pod jego wpływem wierni przynosili „grzeszne” przedmioty, które następnie palono. Dużo trwalszym efektem jego kazań było wstąpienie przeszło 100 osób do założonego przez kaznodzieję właśnie w Krakowie nowego zakonu, w Polsce popularnie zwanego bernardynami.

Wkrótce u stóp Wawelu z fundacji pierwszego kardynała polskiej narodowości, Zbigniewa Oleśnickiego, powstał gotycki kościół i klasztor. Jego budowę po śmierci kardynała nadzorował i doprowadził do końca kronikarz Jan Długosz. Świątynia została zburzona podczas oblężenia miasta przez Szwedów w 1655 r. Wkrótce po ich przegnaniu przystąpiono do obudowy,

zakończony w 1680 r. W efekcie prac powstał obszerny barokowy kościół trójnawowy z kopułą ponad skrzyżowaniem naw oraz z elegancką fasadą. Z połowy XVIII w. pochodzi bogaty wystrój z licznymi ołtarzami bocznymi. Całość zakomponowano tak, by tworzyły się kolejne plany – niczym kulisy scenografii w teatrze – prowadzące wzrok w kierunku centralnego ołtarza głównego: takie „teatralne” chwytły były właśnie domeną baroku. W bocznej kaplicy św. Anny (po lewej stronie kościoła) znajduje się rzeźba św. Anna Samotrzecia, dzieło artystów z kręgu Wita Stwosza.

Kościół i klasztor Misjonarzy

Przy ulicy Stradomskiej, w jej najszerszym miejscu, stoi późnobarokowa świątynia Nawrócenia św. Pawła, połączona z klasztorem księży misjonarzy. Ich zgromadzenie sprowadzone zostało do Krakowa w 1682 r. z Chetmna, a zakonnicy zatrzymali się na

Wawelu, gdzie mieli kształcić kleryków w seminarium. Z czasem zaczęto tworzyć siedzibę misjonarzy na Stradomiu, wykupując m.in. pałac Wielkopolskich. Budowę kościoła rozpoczęto w 1693 r., ale prace przeciągnęły się aż do 1728 r.; przy wznowieniu kościoła zatrudniony był krakowski architekt wykształcony w Rzymie – Kacper Bażanka. Za spokojną, kojarzącą się z klasycyzmem fasadą, dla której inspiracją były rzymskie dzieła mistrzów baroku Piotra z Cortony i Giovanniego Berniniego, kryje się wnętrze, w którym Bażanka sprytnie zastosował lustra. Odbijają one światło wpadające oknami w górnej części nawy i optycznie poszerzają przestrzeń kościoła. Warto obejrzeć ołtarz główny z 1762 r., do budowy którego użyto eleganckiego czarnego marmuru dębnickiego z kamieniołomu w Dębniku pod Krzeszowicami.

Na lewo od kościoła zwraca uwagę nieproporcjonalnie wielki względem

rozmiarów kamienicy, w jakiej został osadzony, wspaniały portal z tablicą fundacyjną – jest to przebudowana z niewielkiej kamieniczki furta klasztorna fundacji biskupa Jana Michałowskiego z 1689 r.

Kazimierz chrześcijański

Zachodnia i południowa część dawnego miasta Kazimierz wraz z rynkiem, czyli obecnym placem Wolnica, od czasu sprowadzenia do północno-wschodniej części dzielnicy mieszkańców żydowskich była zamieszkała w znacznej mierze przez chrześcijan. To tutaj wznosiły się sztandarowe gmachy miasta – ratusz i najważniejsze kościoły, tędy przebiegała też ulica Krakowska, tj. główna ulica Kazimierza, stanowiąca przedłużenie ulicy Stradomskiej.

▼ Plac Wolnica

Skalka – kościół i klasztor Paulinów

Na zachodnim krańcu dawnego miasta Kazimierz, tuż obok wiślanych bulwarów, na miniaturowym pagórku wapiennym stoi pauliński kościół i klasztor Na Skalkę. Niegdyś na tym jedynym w okolicy pełnej mokradła i rozlewisk Wisły suchym i wystającym ponad tereny zalewowe miejscu istniała osada, w której podobno jeszcze w IX w. stanął kamienny, romański kościół. To tu wg tradycji krakowskiej w 1079 r., na stopniach ołtarza, nastąpił przez króla

Bolesława II Szczodrego zbrojni rozsiekli mieczami krakowskiego biskupa Stanisława ze Szczepanowa, późniejszego świętego i patrona Polski. Od początku XIII w. do miejsca jego śmierci Na Skalkę zaczęli przybywać pielgrzymi, a ich liczba bardzo się zwiększyła po kanonizacji biskupa w 1253 r. Co ciekawe, mimo przeniesienia szczątków świętego biskupa i męczennika na Wawel Skalka pozostała ważnym miejscem pielgrzymkowym: tu tradycyjnie przed koronacją w katedrze przybywali w pokutnej procesji królowie polscy, tu

▼ Kościół św.św. Michała Archanioła i Stanisława

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Travelbook to Twój niezastąpiony towarzysz podróży. Wskaże Ci najważniejsze atrakcje, podpowie, czego szukać poza głównymi szlakami, i wprowadzi w świat miejscowych obyczajów. Znajdziesz w nim opisy najciekawszych regionów i miast, a sprawdzone informacje praktyczne umożliwią staranne zaplanowanie podróży.

Kraków

Kraków – miasto królów, wielowiekowa stolica i świadek przełomowych dziejów w historii Polski. Skarbnica zabytków architektury oraz cennych dzieł sztuki, a przy tym prężnie rozwijająca się aglomeracja przyciągająca rzesze wielbicieli magicznego Kazimierza i awangardowego Podgórze. To miejsce czarujące klimatem, ofertą kulturalną i pyszną kuchnią. Także najbliższe okolice Krakowa aż kipią od różnych atrakcji turystycznych. Kto tu raz trafi, ten zakocha się na całe życie!

Księgarnia internetowa:
<http://bezdroza.pl>

Zamówienia telefoniczne:
0 801 339900
0 601 339900

 Bezdroża

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdroza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdroza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdroza.pl/newsletter>

Helion SA
ul. Kościuski 1c, 44-100 Gliwice
tel.: 32 230 98 63
e-mail: bezdroza@bezdroza.pl
<http://bezdroza.pl>

ebook dostępny na:

ebookpoint

ISBN 978-83-283-7275-7

Cena 32,90 zł